

De zeven hoofdzonden (3) hoogmoed

1. We zijn halverwege een serie preken over **zeven hoofdzonden**. Je komt ze overal tegen. Films, kunst en psychologie. Je hoeft niet gelovig te zijn om te weten dat deze lijst best wel klopt. De hoofdzonden zijn een lijst van zeven slechte, destructieve gewoonten van mensen. In elke zonde schuilt iets goeds. Zonde maakt dat goede kapot, zonde verstoort de goede bedoelingen van God. Het verstoort relatie tussen God en mensen en mensen onderling. In deze serie gaan we confrontatie aan met de zeven hoofdzonden; wat zijn ze en wat is het tegengif? Welke hoofdzonde vind jij het ergste? Welke verwoest ons leven of het leven van anderen het meest? Eigenlijk is dat een rare vraag, want de Bijbel kent op het eerste gezicht geen bepaalde indeling voor lichte en zware zonden.

2. Hoewel .. christenen staan bekend staan om hun opvattingen over seks en wat daarin wel/niet mag. Het lijkt wel alsof lust het ergste is wat je kunt hebben/kunt doen. Toch wordt een andere hoofdzonde door de theologen als de **superhoofdzonde** beschouwt. Eéntje die wat minder zichtbaar is dan bijv. lust of hebzucht of woede. De zonde van hoogmoed wordt vaak als eerste in de lijstjes genoemd. Velen beschouwen hoogmoed als de bron van alle andere zonden. Hoogmoed is geestelijke ‘hoogteziekte’; jezelf hoger plaatsen dan anderen. Soms letterlijk in woorden en daden, maar veel vaker nog in gedachten. Hoogmoed doet mensen denken dat alles om hen draait. In de kunst wordt hoogmoed uitgebeeld als iemand die in de spiegel kijkt, ijdel is. Nu is het prima om in de spiegel te kijken; ik hoop dat je dan hoort en ziet dat je geliefd bent. Dat er iemand is die zegt: ik ben trots op je en dat je dat ook kunt begrijpen. Maar het loopt uit de hand als het alleen maar gaat om wat je in de spiegel ziet. Dat het alleen maar om jou gaat. Een ander woord voor hoogmoed is zelfliefde. We kunnen ons enorm irriteren aan mensen die hoogmoedig zijn. Bijv. als iemand de credits neemt voor iets wat jij hebt gedaan. Herkenbaar? Vandaag ontdekken we aan de hand van een verhaal wat hoogmoed is, waarom het de ‘grote’ zonde is die niemand voorbijgaat, maar waar wel een krachtig tegengif voor bestaat.

3. Jezus vertelt deze gelijkenis **uit Lukas 18,9-14** – ook wel spiegelverhaal genoemd – over twee personen die bidden in de tempel. De Farizeeër en een tollenaar. **Farizeeërs** waren de religieuze elite; goede en gerespecteerde mensen. Het gebed van de Farizeeër draait vooral om zichzelf, om zijn goede gedrag, zijn toewijding. Hij ziet dat zelf en deed er alles aan dat anderen dat ook zien en horen. De **tollenaar** kun je vergelijken met een belastingambtenaar of iemand in een tolpoortje, en dan een corrupte versie. Geen populaire baan, en bovendien in dienst van de bezetter, de Romeinen die de baas waren in Israel. Veracht en nagekeken werd hij. De tollenaar bidt in een hoekje, helemaal achteraan: ‘God, wees mij zondaar genadig.’ Jezus zegt dat de zondige, corrupte tollenaar rechtvaardig in de ogen van God naar huis ging, zijn zonden zijn hem vergeven; God accepteert hem. Die tollenaar wel, maar de goede, religieuze Farizeeër niet. Dit verhaal moet een schok geweest zijn; de verrader vindt genade bij God, maar de dominee niet.

4. In Lukas 18 zien we de kern van wat hoogmoed is: in vergelijking met anderen jezelf hoger achten. Het competitieve element is belangrijk hierin. Zoals Graham Tomlin zegt: ‘de weigering om de aanwezigheid, gelijkheid of zelfs superioriteit te herkennen en te erkennen van welk ander wezen dan ook.’ In andere woorden: wij **vergelijken** continu. Net als de Farizeeërs (vers 11) . Het is een soort competitie; een wedstrijd die altijd door gaat. En hoogmoed is dan dat je anderen niet als gelijken of zelfs beter dan jou ziet. Nee, jij wint altijd de wedstrijd. Jij bent beter, slimmer, knapper, jij hebt de zaakjes voor elkaar. Het is ongehoord hoe wij in een split second een soort rating van de ander kunnen bedenken. Natuurlijk zeg je dat niet, maar je gaat wel anders met iemand om.

De **test** voor hoogmoed is hoe erg jij hoogmoed in anderen veroordeelt. Bijv: omdat ik mezelf graag hoor praten, irriteert het je als iemand anders de hele tijd aan het woord is (hoogmoedig!) Zou jij ook de Farizeeër kunnen zijn? Vergelijk jij ook continu?

De Farizeeër in het verhaal van Jezus laat ook goed het **religieuze aspect** van hoogmoed zien. Hij denkt dat God hem accepteert vanwege zijn goede gedrag, dat God beter van hem denkt dan van anderen. Maar, ‘als hoogmoedige kijk je neer, en kun je niet zien wat boven je is.’ (C.S Lewis in ‘Onversneden christendom’). De Farizeeër heeft het mis.

Ik heb zelf nog nooit iemand zo horen bidden. Misschien schetst Jezus wel een karikatuur? En toch .. kijk eens in de spiegel samen met mij. Je gebed verraadt je **Godsbeeld**. Deze Farizeeër denkt dat God hem heel wat vindt, omdat hij netjes z’n giften geeft, mooi kan bidden. Misschien vragen wij God dingen waarvan we denken; daar heb ik toch recht op. Maar voor God werkt het anders. De positie in de tempel, of sociale status doet er bij hem niet toe. Wat er wel toe doet is de positie van het hart! En de zondige tollenaar heeft een hart wat zich nederig richt tot de

allerhoogste, genadige God.

5. God aanvaardt de nederigen van hart, voor hen is koninkrijk, zij zullen verhoogd worden zegt Jezus. En **Jezus liet dat zien** in zijn aandacht voor de geringen, voor de mensen in de marge, door als meester de voeten te wassen van zijn leerlingen. Jezus zelf koos voor vernedering: van een hemelse troon naar voerbak, als mens verschenen heeft hij zich vernederd en werd hij gehoorzaam tot in de dood aan het kruis. Maar, daarom heeft God Jezus hoog verheven; en gaf hem de hoogste eer. Jezus is Heer! Jezus werd vernederd zodat wij opgericht worden.

(Filippenzen 2,5-11)

De tollenaar was wellicht een slechte man, maar hij kent z'n plek en weet dat hij God nodig heeft om werkelijk op te staan in het leven. Nederigheid is het tegengif tegen hoogmoed. Let op: nederigheid is *niet minder van jezelf denken, maar minder aan jezelf denken*. Hoe is nederigheid tegengif tegen onze hoogmoed?

a. Ernaar streven om onwijs goed te zijn in nederigheid klinkt ook een beetje gek. Hoe wordt je nederig zonder hoogmoedig over je nederigheid te zijn, van 'ik ben veel nederiger dan de rest, kijk mij eens!'? Nederigheid is geen trucje om Gods genade en liefde alsnog te verdienen. God ziet het hart. Hoe ontstaat nederigheid? Ik werd er kort geleden op gewezen door een vriend. 'Voordat je allemaal dingen gaat doen, aanbidt eerst God!'

Aanbidding bepaalt je bij God, dan gaat niet om jezelf. Dan ga je zien hoe groot God is, en wordt jij .. nederig. Dan ga je zien hoe klein je zelf bent, en wordt jij .. nederig. Aanbidding dus. Wat mij helpt is muziek. Nu kun je zeggen: moet ik dan de hele week Opwekking luisteren? Nee, aanbiddingsmuziek is er in alle soorten en maten: metal, rock, orgel, psalmen, jazz, dance, rap, kindermuziek. Geen excuus wat jouw muzieksmaak betreft. Christelijk muziek, gericht op wie God is, helpt mij in nederig worden en beseffen hoe goed God is!

b. Hoogmoed is als 'spirituele kanker', het eet de mogelijkheid om lief te hebben op. Let op hoe minachtend de Farizeeër over anderen spreekt. Hoogmoed vervreemdt mensen van elkaar; zorgt voor competitie. Nederigheid bindt samen. Ik heb een prachtig verhaal gehoord. Een man heeft een droom. In zijn droom bezoekt hij eerst de hel; een ruimte met een grote tafel. Aan de tafel zitten mensen. De tafel is gevuld met allerlei heerlijk eten, maar de mensen aan tafel zijn boos en hongerig. Je kan een speld horen vallen. De man ontdekt waarom. De stoelen staan te ver van de tafel af om bij het eten te kunnen, dus ze hebben allemaal een hele lange lepel gekregen. Ze kunnen daarmee opscheppen, maar de lepel is te lang om in hun mond te doen. En dus is iedereen hongerig! Dan gaat de man in zijn droom naar de hemel. Tot zijn verbazing is de

inrichting daar precies hetzelfde. Maar de sfeer is anders: gelach en vreugde. En als hij goed kijkt, begrijpt hij al snel waarom. Hier, in plaats van de lange lepel in hun eigen mond te stoppen, heeft elke persoon geleerd om de lange lepel te gebruiken om iemand anders te eten te geven. Zo krijgt iedereen eten en is iedereen tevreden. Dit is een verhaal over hoe wij bedoeld zijn: elkaar te dienen. Eerst de ander, dan ikzelf. Dat gaat tegen onze natuur in, wij dienen niet vanzelf. Hoogmoed kan een obstakel zijn, hoogmoed laat je niet dienstbaar zijn, maar koning. Hoogmoed vervreemd ons van ons elkaar, maar nederigheid verbindt ons. Oefen je in de vraag: wie kan ik dienen? Wie kan ik die 'lepel' toedienen? Wie kan ik voor laten gaan? Wie kan ik de credits geven deze week? Met wie trek ik normaal gesproken niet op omdat ik me beter / slimmer voel?

Verder lezen:

- Lukas 14,11; welke plaats kies jij voor jezelf?
- Johannes 13,3-5; een daad van nederigheid
- 1 Korintiërs 3,21-4,7; van wie ben jij er één?